

შ რ ლ მ ბ

ს უ რ ა თ ე ბ რ ა ნ ი დ ა მ ა გ ე ბ ა

დამატების № 1.

304ა, 2 პარილი, 1908 წ.

ნაშთის № 1.

ახალი ნანა

იენანა, ვარლო ნანა,
იენანინაო,
კარგად ვიცი, ჩემო კარგო,
ვინც შეგაშინაო!

გულქვა მტრების მათრახებმა
ჩემნ დაგვაფრთხინაო,
ტყეში თოვლზე გირწვე აკვანს,
იენანინაო!

იენანა, ვარლო ნანა,
იენანინაო,
რა გაქამო, ჩემო მტრელო,
ძღუღ დამიდნაო!

რაც გვებნდა, მათ წაიღეს,
ავციკლეს ბინაო,
უსახლკაროდ დაგჩაიო, შეილო,
იენანინაო!

იენანა, ვარლო ნანა,
იენანინაო,
მამა შენსა მათრახებმა
სისხლი აღინაო!

თოკით შეჭკრეს და შებოქეს,
იენანინაო,
ჯაშუშს ვერსად დაგმალა,
ბევრიც ირბინაო!

იენანა, ვარლო ნანა,
იენანინაო,
შენმა უფროსმა მამა ხმლის ქვეშ
ამოიგმინაო!

უფროსი და... რაღა გითხრა...
იენანინაო,
შენც გული გადმოგიბრუნდა,
არ დაგეჩინაო!

აღარ არის, შეილო, ჩემნი
საწყლი კერაო,
გულქვა მტრმა მოგვარგუნა
ეს ბედის წერაო!

სად გაავათბო, რა გიშველოა
შენ გენაცვალეო,
ჯერ ტყბილი არ გიგემია,
შწირე დალიეო!

იენანა, ვარლო ნანა,
იენანინაო,
უუუერ ჩემსა ცრემლებსა,
თოვლზე დაიბნაო!

იენანა, ანგელოზო
და თმა ხუტუქაო,
ახლა კიდევ ფულუმს გვთხოვენ,
ავცივთ მუქაო!

ხარჯი უნდა გავდიხალით
მთის და ბარისაო,
თუმც ვაგვხადეს მცხოვრები
ტყის ნადირისაო!

მაშ გავცივდით, შეილო, შენი
მჭვრები, აკვანო,
გაციტუმროთ ხარჯი-ბორჯი
მღვდელ-და... დანიო.

თუ არა და ჩემნი სახლი
მათთვის მზად არიო,
დაიხსომე, ჩემო შეილო,
ეს ვლოვის ზარიო!

იენანა, ვარლო ნანა,
იენანინაო,
როცა, შეილო, გაიზარდო
მოძებნე ბინაო!

მის ნაფერწულზე მედიდურად
ტურფა დარბაზიო
იქ იდგებდა ამაყურად
კოხტა ლამაზიო!

მას ვერაგინ ხელს ვერ ახლებს
მდიდარს გკუთვინსო,
მხოლოდ ჩემნი ქოხი იყო
ღირსი წიხლის კერისო!

ვიამდე კი იენანა,
ვარლო ნანინაო,
როგორც მხეცებს, ჩემო კარგო,
ტყეში გვაქვს ბინაო!

იენანა, ვარლო ნანა,
დაგეძახის ქარიო,
მრწამს, რომ, შეილო, დაიქროლებს
ხეღ სხვა ნიავიო.

ის იქნება ვანთიადის
წინა მორბედიო,
ჩვენ ტანჯულთაც გაგვიღიემს
ერთხელ სხვა ბედიო!

იენანა, ვარლო ნანა,
იენანინაო,
დაიხსომე, შეილო, მტრმა
ავციელო ბინაო!

o კვლავშიაღი.

ს ი მ ლ რ ა

კიდევაც ვნახე გაზაფხულს
ყულ-მოღორებულს იასა,
სიკვდილის სიკოცხლედ მქცველს,
იძის სიტურფეს ღეთიანსა,
ამწუნებულსა მთა-ბარსა
დამწყაზურულს, ყვავილიანსა.

კიდევაც ვნახე ცა სქექდეს,
თოვლის წილ წვიმა ცვიოდეს,
ანოყიერებდეს მიწასა,
მდინარეები ხვიოდეს.
აღარ ვინ იტანჯებოდეს
და აღარც ვისა შოხოდეს.
სიხართლის გამარჯვენასა
მთაზე არწივი კოდეს.
შეუ მას ბანს ვეუბნებოდეს,
გული აღარა მტკიოდეს.

გუშინ წინ ვნახე, გუშინაც
გველი სწამლაედა იასა,
აშლიდა შხამსა და გესლსა
ვერ კი აღგვედა ზიანსა.
დღეს ვხედავ ია მთელია
სუნწნელოვანი, ნაიაო,—
უცქერ და ვამბობ იმასვე:
რა ტურფა, რა ლამაზია;
გველი დალოდავს მუცლითაო,—
არჩობს ბოღმა და ბრაზია!

კიდევაც ვნახე უხვდა
ვარდი, იანი ჰყვოდენ
ნაცარ-მტვრად იყენენ ქეკულონი,
ვინაც გუშინა ზვაობდენ,
შხამის და გესლის მთესველნი
მოსიანენ, აბარაობდენ,
ჩვენის სიკვდილის მსურველნი
ყორანები ველარ ჩხაოდენ!

დაპებროს სიკოცხლის სიომ
მოამაქვადეს არე-მარესა,
გაუთასდეს სინათლე
ცაზე მუხსა და მთვარესა,
უხვდა სიღვინდენ წყალობას
ამ ჩვენს დაჩაგრულს მხარესა,
ჩვენც მსხვერპლნი ძალ-მოპირკობის
ცრემლს აღარ ვღვრიდით მწარესა,
ჩიტების ტყბილი ვალობა
ისმოიდეს ყოველ მხარესა.

ვიხილავ სანატრულს სახეს,
რომ ამღვარციოს მკვდრეთთია
გვერდს ედგენ მისნი ზეარკნი,
გაფიცულები გვერდითა,
ჰმბუქნი, თავ-დაღმებულნი
ტრფივლის მეტის-მეტითა.—

ტანს უშვებენდეს წყლულები
 ერთგულს მამულის შვილებსა,
 ანგლოზები დაფინისს
 გვირგვინს აღგაზენდნ გმირებსა.
 გ.უ.ფ.შ.გველა.

დ ე დ ა

187 (თარგმანი რუსულიდან)

იმის ერთად-ერთი შვილი, დი-
 ლით წასული, ჯერ კიდევ არ დაბ-
 რუნებულა. ავტრ საზი დღეა, რაც
 იმგვარად სახლიდან მიდის, მაგრამ
 ყოველ-სადამის ისევ ბრუნდება.
 ეზოა კი ქმნათი უსრულდა, მაგ-
 რამ არასადა-სჩანს.

დღეა მის მარტო ძველებურ
 ღრმა სივარჯელში და გულის ძე-
 რით თველურს აღფრებს, რომ გა-
 იგონოს, კარზე რაკუნი ან ზარის
 წკრიალი.

ქუჩებში სიწყნარა. სროლა
 შეჩერდა, მაგრამ ყურში ისევ გაის-
 მის ზარბაზნების გრალი და ტუყის
 ზუზუნი. დღეა ყველაფერს შეჩვი-
 ადვილად იტანს სროლის ხმას მას
 შემდეგ, რაც შეიშობა დაიწყო ყო-
 ველ დილით სახლიდან გასვლა და
 მხოლოდ საღამოთი დაბრუნება. ყო-
 ველთვის უანებდებოდა ბრუნდებოდა
 სახლში, თუცა კოტას დალილო-
 ბას გრძობდა.

დღეს დღეა ავტრ ისევენდა. არ
 ახსოვს, როგორ შედგას ასე დაეგვიანე-
 ბინოს. დღეა იმგვარად ჰქონდა
 მოსვენების წინა დაეკონა შვილი
 და მზრუნველთაგანი გაეუღლებინა
 ოთახში, ესე-ღღღა იჯდა ოთხი,
 ლაზარია ედ მორთულ ოთახში და
 მოუთინდა ელოდა დაბრუნებასა-
 ყვარელ შვილისს, რომელიც ჩვეუ-
 ლებისამებრ, უამბობდა მთელი დღის
 თიფდასადგოს. დღეა მთლიან გაი-
 ტაცა შვილზე ფიქრება.

საყვარელს ქმრის სიკვდილის შედეგ მარტო-მარტო
 დარჩა პატარა ბავშვით ხელში. იმას შესწირა მთელი თავისი
 სიკაცდღე, მშობელი თავისი სული და გული. შვილისთვის
 დედაც იყო და მსუქთთვის მგობარატი. მან მისცა შვილს
 სრული თავისუფლება განვიარების საქმეში. არ აწუხებდა,
 არ ავიწროებდა, წინ არ ეღობებოდა იმის მისწრაფებს. იგი
 არ შეზღუდა, არ მოსდებოდა ერთად-ერთი შვილი ნაშველ მებრ-
 ძოლთა რაზმზე დანიხსა და აზრადაც არ მოსვლია, დაეშალა
 ამ წინადა მშობელობის შესრულება. დღეა ეკაყოლილი და
 გახარებული იყო იმის წარმოდგენით, რომ პატროსანი მებრ-
 ძოლი გახარდა ხალხსთვის. შვილში სქნობდა თავის უღრო-
 ვლ-დაცარსთა ქმარს, რომელმაც მთელი სიკაცებუ კი-
 ხეებში დალია არდესაც გაისმა ხმა მოწოდებისა, როდესაც
 მოითხოვს სიკაცებზე შეეწირათ დიად საქმისთვის, მან და-
 ლოცა მებრძოლ და ერთ-წამსაც არ გაანერა. თუმცა ყოველ
 დაპირებულ გული რაღაცას სწყუბდა, გონება საშინელ სუ-
 რათებს უშატავდა და აწუნებდა, რომ ეს ნახე უკანასკნელი
 იყო, მაგრამ თუცა მინც არასოდეს არ ნანობდა, რომ ასე
 იტარდა შვილს სკდობლობა გამაგრებულიყო და თავის
 იმითი ინუფუნებდა, რომ ისევე მადე დაბრუნდებოდა. ისიც
 მართლაც ბრუნდებოდა და მდებარეობით უამბობდა მთელი

შარლოტა კორდე.—უშფოტე მიყვით.

დღის ამბებს. ყველაფერს იფიქრებდა დღეა, როდესაც შვილი
 აღფრთოვანებლი, ახალგაზღვრის ტეხსლით და აღგზნე-
 ბულის თიღლებით უამბობდა ამხანაგების თავდადებულ სიმა-
 მაცებე. დღეა ყოველთვის თავიდან იცოლებდა იმ აზრს, რომ
 შვილებსა სავალამოდ დეიკარა შვილი.

წინად ადვილად აწუხოდა საქმეს ამ აზრთან, მაგრამ
 დღეს ეს აზრი არა შორდებოდა, სტანჯავდა, დღის გრძობა
 თან და თან იღვიძებდა და აფიქრებდა ყველაფერს. შვილზე
 ფიქრებით გიტაცებულმა ვერ შეიტყო, რომ დრო წასულიყო.
 როდესაც სათამა დაპყრა, უცებ წაბოგდა სივარდიდან.
 იმ აზრმა, რომ შვილი ჯერ კიდევ არ დაბრუნებულა, დაუ-
 პირსპირა საშინელი სინამდვილე. ძვირფას არსების საშინელ
 მდგომარეობამ მთლიან დაიპყრო დღის გული. სხვას აღ-
 რაფერს გრძობდა.

არ მოვიდა, აშკარაა, არ შეეძლო მოსვლა. ამ მოსაზრე-
 ბის შემდეგ, მისი განება ვერა ბედავდა საშინელ სურათის
 წარმოგებას. უნდადა ჩაედინა რამ, გადუნეწებდა, ლოდინის
 ძალა აღარ შესწევდა. უნდა წავიდეს, უნდა ეციოს. უცებ
 მოიფურქა, საჩუქრად ჩაიკეცა, გავიდა გარედ. კარი გაჩვენდა
 ჩაკეტა და ქუჩაში გაჩადა.

საურავნეთის დედოფალი მარია-ანტონეტა უფოტზე მიყვავი.

ისე გნელოდა. დილის სუსხი ჭეველსა და რბილში გადიოდა. დედა სიცივით კანკალებდა. მან გასწია მარჯვნივ, დაახლოვებით იცოდა, სადღე უნდა ყოფილიყო იმისი შვილი. საჩ აროდ გაიხარა ერთა ქება და მარცხნივ შეუხვია. მის წინ, მალაობლად, ნახვრად ზნელაში ამართალიყო ბარიაკადა. ხალხი არსადა სჩანდა. ორის-სამი საყენის მანძილზე დედა უეცრად შეაჩერა ვიღაცის ხმამ: „ეინ არისო“. მის წინ გაჩნდა უცნობი რევოლუციონერი ხელში. დედამ უთხრა პაროლი, რომელიც შვილისაგან ჰქონდა ჩასწაველი და გასცოლდა ბარიაკადას. მეორე ადგილას აქა-იქ კაცები ჩასაფრებულოყენენ. ზოგი ეტლის ბორბლების შუა ამოფარებულყო, ზოგი ფიტარებზე იჯდა, ზოგი-ლჯრებზე და ზოგი თავის ტრამებზე. ზოგს არ ეძინა და წუნარად მუსაიყოზდენენ.

დედა თამამდ მიუახლოვდა და ჰკითხა, სად იყო მისი შვილი. აქ არ იცნობდნენ იმის შვილს. უთხრეს, მეორე ბარიაკაზე წასულიყო. შეუღდა გზას, თან სიბრელეში ყველაფერს უევირდებოდა.

ინათლა. შორიდან სროლა ისმოდა. ჯერ სიარულს მოუჩქარა, მალე სროლა გახშირდა. ხმა ძრიელ გარკვეთი ისმოდა. ისრაოდნენ ძლიერ ახლოს. უეცრად მოესმა იტყვირა. ბორო გალობდა: „თქვენ მსხვერპლები ხართ საშინელ ბრძოლის“.

სიმღერას მანს აძლიველ ცხე ქუბილის მგზავსი ტყვის ზუზუნია ამის დამიუხედავად სიმღერა განუწყვეტლივ ისმოდა. რაც უფრო ძლიერდებოდა ბრძოლა, მით უფრო მეფიოვდნენ სიმღერა რაღაც დიდებულ და თან საშინელი იყო სროლისთან შეერთებული სიმღერები.

დედა გაიქცა, რომ მიესწრო მე-14 ბარიაკისათვის. გზაში შეხვდა რამდენიმე კაცს. ესენი თოვებით და რევოლვერებით საღვალად მიუშვრებოდნენ. სროლა ეხლა ყოველ მხრიდან ისმოდა. ისრაოდნენ უკანოდან, გვერდებიდან და წინიდან.

საღვალად დაიგრიალეს ზარბაზნება. ავერ ცეცხლის ზოლივით თავზე ვარაზინა რალაქა მანქანად და დავარდა მიწაზე ცეცხლის წვიმის მგზავსად. ავერ კიდევ გაისროლეს, კიდევ, ძალიან ახლოს. გასაღა რალაქა და შეაყარა მომავალ ხალხს; ორი თუ სამი კაცი მიწაზე დაეშო, როგორც ძირში მოჭრილი ხე. ბევრი გაიქცა. ციეს პაერში დაქრილებს კენესა გაისმა. ახლო-მახლო სახლებიდან გამოვიდნენ სანიტარები წითელის ჯვრით მკლავებზე და დაიწყეს დაქრილთა აყვანა. დედას დაივიწყდა თავისი საშუა-გვინე, ვარშეშო ველარს ხე დაედა. მითვის არსებითი შვილზე ფიქრს მისცემოდა. სწრაფად გაიარა უკანასკნელი ადგილი და სირბილით მივიდა მე-14 ბარიაკისთან, აქ დაჩავეის ადარ ეძინა, ყველა თავის ადგილზე იდგა. დედამ გაიარა პირველი ადგილები და ნანათია შორის განდა. ყველა იმის შვილის მხანდა იყო. ყველანი იცნო. ესეინ მათ სახლში დაიარებოდნენ, თითოელის სახელიც-ი იცოდა. ისიც დინახეს, იცნეს, მაგამ ყველამ მოაირიდა თვალი, რაკ ერთი მისთან არ მივიდა, თითქოს ვერ ამხევედნენ, ისე იყენენ ვარაუდნი საშეშითა. დედა მიუახლოვდა მაღალ, შავი ბოხობიან ყმაწვილს და ნეცხით ჰკითხა:

— რაღაშე, სად არის ვალოლია? სად არის ჩემი შვილი? დღეს სახლში არ მოსულა, არც ღამე გაუთეფია.

დედამ შეხედა რაღაშეს. განათადის სინათლე იმის ღრმა, დაღონებულ თვალებში ცრემლები დინახა.

— დაიქრა?— ჩუხად ჰკითხა დედამ. შიშით მეტრს კითხვა ვერ გახებდა.

ყმაწვილი ისევ ისე სლმუდა.

— მაშ მოკლეს... მოკლეს? ლუის გულისათვის, სპეკით! სთქვიან...— კიდევ უფრო ჩუხად წაილულულა.

— როგორც გმირი... ყველაზე წინ, გუშინ, უკანასკნელ შეტაკების დროს...— სთქვა რაღაშეკი და თავი ჩაღუნა.

ის იყო ვალოლის მეგობარი მაგეზობიდანვე. მეგობარულად ევე შირი სკოლიდან იყო მათ შორის.

— სად არის? მანქნეთ, სად არის? — აქ არის... დაქრილებთან არ მივეტიანია. ვფიქრობლით პირბობი თქვენთან მოვეყენებინა, მაგამ არ შეამღებოდა. აი, ისიც...

რადომსკი შევიდა ბარიაკდის სიღრმეში, გადახადა ნაბადი რაღაცას თავზე, რკინის ღობის ქვეშ. დედა ჩუბად, უბოძო და უტრემლოდ დაეშვა ძვირფასს გვაშის წინაშე. აუწია თავი, დაესვა ხელი შევხუტუბა თმებს და დაეწყო დახუტულ თვალებს კოცნა. ყველა მოზორდა, რომ მარტო დაეტოვებინათ შვილის ცხედართან. დედის თვალებში ცრემლი არ იყო. მეტად დიდი იყო ის უბედურება, რომელიც ეწვია, იმდენად დიდი, რომ თვითონაც ვერ შეეგნო მთელი სიღრმე და სიმძიმე ამ საშინელ მუშუბარებისა. თითქოს ცოცხალი ყოფილიყო მისი შვილი, სიყვარულით ებასებოდა, გამოყრილ ტუჩებით რაღაცას ეწურჩულებოდა. დედისთვის ის კაცვე ცოცხალი იყო.

დიდხანს იჯდა შვილითან. უტკრად იმის ახლოს თოფი გაეარდა, ერთხელ, ორჯელ. პასუხად მოისმო თოფების გრი-ალი ბარიაკდებიდან. გამოიკვივდა ნამტვრევები რკინისა, ხისა, მგვამ დედის არასფერი არ დაუნახავს და არც გაუგონია. ირგვლივ ხალხი დალიოდა და ხმაურობდა, ისმოდა რაზმის უმფროსის ბრძანება, ტყვიას ზუზუნნი გაჰქონდა, ის კი არა შორდებოდა შვილის გვაშს და თავზე ხელს უსვამდა.

ამ დროს მიუახლოვდა შვილის ამხანაგები.

— ეხლა საშინაია აქ გაჩერება. ხომ გეძმით სროლა? მალე ახლო მოხდება შეტაკება. წადით აქედან, ჩქარა წადით სახლში.

— სახლში? — დედა ეფხვ წამოდგა. — სახლში? რა უნდა გავაკეთო იქ უამისოდ ვერც სად არის ჩემი სახლი? იქ სადაც ჩემი ვალოდია... ის კი აქ არის და მეც ვერ წავალ აქედან... თქვენ არა გაქვთ უფლება, აქედან დამითხოვოთ. თუ შევი-ჭელი თქვენთვის ასეთი შვილის მოცემა, ისიც შემძილია, რომ იმის მაგივრობა გავიწიოთ, ეხლა მეც თქვენთანა ვარ, ვასრულებ იმის მივადლებას, ჩემთვის ნუ შიშობთ. შე არ შეგიშინდება, არ შეშინია სიკვდილისა, კმარა იქ. — ქალმა უჩვენა ბარიაკდის სიღრმეზე, — დედა ვიპაე; აქ კი თქვენი ამხა-ნაგი ვარ...

ხელი ვაიწოდა, ვილაცამ რეკოლეფერი გადასცა.

როდესაც სალდათები დაეცნენ ბარიაკდის, რომელიც დიდხანს არ ნებდებოდა, განცვიფრებულნი მიაშტერდნენ წი-

თელ დროშის ქვეშ ხანში შესულ ქალს, რომელსაც უკლარა თმა შერებზე გადაშლიდა და რეკოლეფრით ხელში მადლისა და დამშრდებულის ხმით ბრძანებას აძლევდა ირგვლივ მდგომ მებრძოლ ხალხს.

* *

ნისლმა რისხვით ფრთა გაშალა, ცას ხმელეთი შეუერთა. არე-მარე ამოძრავდა, გავითრდა და, თითქო, შეკრათა.

დილის სოფე, მეც მომანხე, დამამკურე მეკრდხელ ნამი, ჩემთვისაც ხომ უნდა დადგეს სანატრელი დრო და ეამი!..

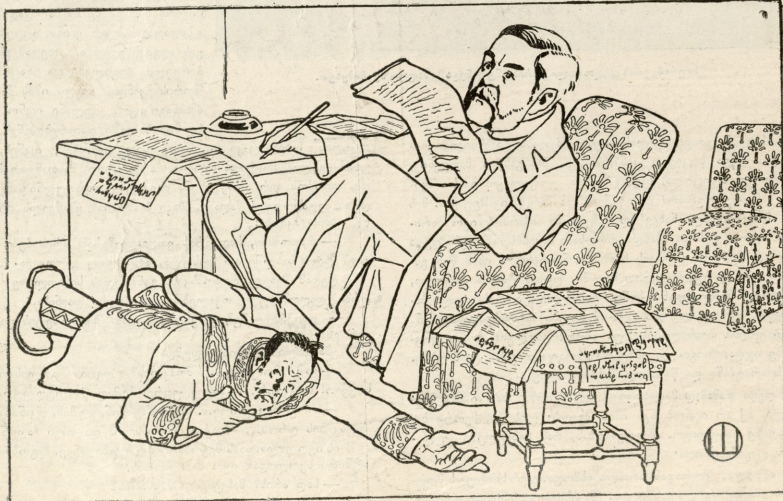
საოცნებო ხაზს გავლდებულს ხელ-ჩაკიდვით მივდეგ მარად; სალი ქეუა დიდებულს გზას თვალით იცდის შეუმცდარად.

იქ ნისლ-ბურვით რომ გამოისნას, მნათობია მოციმციმე, მთას მიკვირია მგლოვიარე და სულს უკლავს დარდი მძიმე.

იმის ნაცვლად სიფს ჩვეყერი, ჩემს გამომზრდელს ტურფა ლლას, მგრანობიარე მისი ცრემლი, შთამომებეარეს სულ სხვა ძალას.

დილის სოფე, მაშინ მაინც დამამკურე მეკრდხელ ნამი, ჩემთვისაც ხომ უნდა დადგეს დიდებული დრო და ეამი!..

საქლ. გ—მე

რედაქტორ-გამოცემელი ალ. ნ. დიხაშვილი.